

DR. DÖRNYEI SÁNDOR
RÖVID ÉLETRAJZA ÉS SZAKMAI TEVÉKENYSÉGE

POGÁNY GYÖRGY: *DÖRNYEI SÁNDOR KÖSZÖNTÉSE* című írása alapján

Dörnyei Sándor 1926. november 4-én született Szarvason értelmiségi családban, édesapja ügyvéd volt.ⁱ Középiskolai tanulmányait szülővárosában végezte az 1802-ben alapított evangélikus gimnáziumban. Érettségijét követően 1944-ben felvételt nyert a *Pázmány Péter Tudományegyetem* magyar – latin – görög szakjára és egyúttal tagja lett az *Eötvös Collegium*nak. Első jelentősebb tudományos munkája 1948-ban *Az első magyar újságok politikai közleményei 1780-1805* című disszertációja volt, mellyel bölcsészdoktorátust szerzett. A következő évben magyar – latin szakos középiskolai tanári oklevéllel fejezte be egyetemi tanulmányait. Még ugyanebben az évben, 1949-ben az Országos Széchényi Könyvtár ösztöndíjas munkatársa lett, az akkoriban megindult, azonban hamarosan megszakadt sajtóbibliográfiai munkákban *Dezsényi Béla* munkatársaként vett részt és bekapcsolódott a magyar sajtótörténet tudományos igényű feltárására a *Magyar Irodalomtörténeti Társaság*on belül újonnan megalakult sajtótörténeti munkaközösség tevékenységébe.

A forradalom alatt, 1956. október 30-án az Országos Széchényi Könyvtárban megalakult az OSZK *Ideiglenes Nemzeti Bizottsága*.ⁱⁱ A könyvtárban tartott titkos választáson a grémium egyik tagjaként Dörnyei Sándor szintén bizalmat kapott a kollégáktól. A testület bejelentette, hogy addig működik, amíg demokratikusan megválasztják a végleges Nemzeti Bizottságot. Ez november 3-án megtörtént. Még október végén az Ideiglenes Nemzeti Bizottság tervezetet készített a magyar könyvtárügy átszervezésérőlⁱⁱⁱ, valamint elhatározta, hogy összegyűjti a forradalom dokumentációját és kérte mindazokat, akik részt vettek a történésekben, juttassák el a könyvtárba az eseményeket tanúsító forrásokat vagy visszaemlékezéseket.^{iv} A Bizottság ezeken túl a bibliotéka állományának és épületének megvédésére fegyveres őrseget szervezett. „*A legnehezebb napokban, a november 4-i szovjet orvtámadás idején Dörnyei Sándor és Fazekas László 'tartotta a frontot'. Jelentős részben az ő érdemük, hogy legnagyobb kincseink (pl. a corvinák) hiánytalanul és épségben megmaradtak*” – olvasható egy memoárban.^v A következő évben, 1957. április 6-án az Ideiglenes Nemzeti Bizottság több tagját, *Belia Györgyöt*, Dörnyei Sándort, *Takács Józsefet*, *Török Bálintot* és *Vészi Jánost* elbocsátották a nemzeti könyvtár állományából.^{vi} Dörnyei Sándort a munkanélküliség fenyegette. Szellemi alkalmi munkákból próbált megélni, illetve

rövid ideig 1958-ban a *Képzőművészeti Főiskola* könyvtárában kapott munkát. 1958 végén pedig sikerült elhelyezkednie az *Orvostudományi Dokumentációs Központ*nál. Nem orvosi könyvtárosnak, bibliográfusnak készült ugyan, de személyisége, felkészültsége kiválóan alkalmassá tette az orvostörténet és az orvosi bibliográfia művelésére. Az orvostörténésznek ugyanis polihisztornak kell lennie.

1986-ban nyugállományba vonult, ugyanakkor munkásságának régi-új korszaka kezdődött. Attól az évtől fogva az Országos Széchényi Könyvtár *Régi Magyarországi Nyomtatványok Szerkesztőségének* megbízásos munkatársa lett. Az igazság persze az, hogy teljesen soha nem szűnt meg kapcsolata a nemzeti könyvtárral. *Szabó Károly Régi Magyar Könyvtárának* új, átdolgozott kiadására az előmunkálatok már az 1950-es években megkezdődtek Borsa Gedeon, az egykori OKK-s kolléga vezetésével. Az új bibliográfia, az RMNY koncepciója többször változott, az egyik elképzelés – nevezetesen a végleges, teljes változat előtt egy rövidített kiadás közreadása – közzététele Borsa Gedeon és Dörnyei Sándor közös munkája volt: *A régi magyarországi nyomtatványok új bibliográfiája.* = Magyar Könyvszemle, 1961. 4. 516-519. p. Az MTA illetékes bizottsága ugyan módosította az elgondolást, de Dörnyei Sándor az 1960-as években a Magyar Könyvszemlében több nyomdatörténeti tanulmányt közölt az RMNY időhatáraiba tartozó officinákról. Az RMNY eddig megjelent négy kötete közül a 2000-ben közreadott, az 1636-1655 közötti két évtized anyagát feltáró harmadik tomos szerkesztési munkálataiban vett részt.

Munkásságát a kulturális kormányzat is elismerte, 2006. augusztus 20-án vette át a *Széchényi Ferenc-díjat*, a közgyűjteményi dolgozók legmagasabb állami elismerését. Az Országos Széchényi Könyvtár is méltányolta több évtizedes kiemelkedő szakmai munkáját, 2014 óta az intézmény által adományozott kitüntetett *Bibliothecarius emeritus* cím tulajdonosa.

ⁱ Életrajza: Peregrinálók : Negyvenhárom magyarországi és erdélyi orvostanhallgató életrajza 1683-1783. Szerkesztette és a szövegeket válogatta Dörnyei Sándor. Fordította, a magyarázatokot és az előszót írta Magyar László András. Zebegény, 2006. 7-9. A szöveg csekély változással megjelent: Perger Péter: Dörnyei Sándor 90 éves. Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2016. 12. 40-43.

ⁱⁱ A megalakuláskor közzétett közlemény: Az Országos Széchényi Könyvtár Ideiglenes Nemzeti Bizottságának közleménye. Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2006. 10. 13.

ⁱⁱⁱ A magyar könyvtárügy szervezete. Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2006. 10. 14-16.

^{iv} A forradalom dokumentációja készül a Széchényi Könyvtárban. Könyv, Könyvtár, Könyvtáros 2006. 10. 17.

^v Török Bálint: 56 és az utolsó sztrájk az Országos Széchényi Könyvtárban. Könyvtáros 1991. 2. 98-100.

^{vi} Magyar könyvtártörténeti kronológia 1996-2007. Összeáll. Gerő Gyula 1. kötet. Budapest, 2009. 231..